

INTOLERANȚĂ ÎN NUMELE TOLERANȚEI: INFLUENȚA CORECTITUDINII POLITICE ASUPRA ETICII ȘI INTEGRITĂȚII ACADEMICE ÎN UNIVERSITĂȚILE AMERICANE

Drd. Laurențiu Mircea PĂTRĂȘESCU

*Universitatea București,
Facultatea de Teologie Baptistă
2mircea@gmail.com*

ABSTRACT: Intolerance in the Name of Tolerance: The Influence of Political Correctness on Ethics and Academic Integrity in American Universities.

This paper presents a case study on the detrimental influence that the ideologies of left-wing radical ideologies in the United States on American academia, specifically focusing on their negative impact on academic ethics and integrity. The paper explores how political correctness, once an ideology embraced by some American students in the 1960s as part of a countercultural movement, has transformed into a form of dictatorship within the American academia. Under the guise of tolerance, it has become intolerant towards those who deviate from its prescribed public discourse.

The aim of this exploration is to identify the ways in which ethics and academic integrity in American colleges and universities are affected by political correctness, and how it has reached its current state. The paper begins by providing a brief history of political correctness, followed by an examination of the reality found within these higher education institutions. Subsequently, it analyzes the case of director Andrei Șerban, widely covered in the Romanian mass media, who resigned from his position as the head of the School of Theater at Columbia University, after a successful 27-year tenure. This case serves as an illustration of how ideology can undermine the values of ethics, academic integrity, as well as individual cultural and moral values.

Furthermore, the paper outlines general aspects of academic ethics and integrity, highlighting their significance within academia. Drawing from the case study, it identifies the values and principles of ethics and academic integrity that were compromised in this particular situation.

In the conclusion, the paper endeavours to explore possible ways to improve the American academic environment, ensuring that ethics and academic integrity are safeguarded against the encroachment of ideological attacks, specifically those stemming from political correctness.

Keywords: political correctness, intolerance, academic ethics and integrity, left-wing ideologies, American academia, Andrei Șerban, Columbia University.

I. Corectitudinea politică

Promovată de stânga americană, corectitudinea politică este o ideologie care s-a infiltrat în toate domeniile societății americane: în politică, în justiție, în mass-media, chiar și în biserică, dar mai ales în învățământ. Potrivit lui William S. Lind, „ea domină atât învățământul public, cât și pe cel superior: multe campusuri universitare sînt azi niște mici Corei de Nord, deghizate sub simbolurile excelenței.”¹ Deși pare greu de crezut, tot mai multe articole de presă cât și studii de specialitate, efectuate în campusurile studențești, vorbesc despre dictatura ideologică instalată în mediul academic american, prin corectitudinea politică. Iată ce citim în deschiderea cărții „The Politically Correct University”:

„Scopul nostru în această carte este să explorăm și, în final, să oferim remedii pentru această cultură a corectitudinii politice, coșmarul care a hărțuit cel mai mult învățământul superior american, în ultimii ani. Ne concentrăm asupra problemei ortodoxiei politice liberale în predare și în învățare și ne străduim să înțelegem cum diversitatea – de rasă, etnicitate, gen și orientare sexuală, dar nu și de idei – a devenit ideologia dominantă în învățământul superior.”²

Autorii volumului de studii amintit mai sus, fie profesori universitari, fie cercetători specializați în probleme de politici publice, nici nu mai consideră necesar să argumenteze realitatea atacului ideologic în desfășurare asupra instituțiilor de învățământ superior americane, ci analizează ce soluții de ieșire sunt, de sub intoleranta corectitudine politică.

1 William S. Lind et al., *Corectitudinea politică – „Religia” Marxistă a Noii Ordini Mondiale*, traduc. Andrei Dîrlău, Irina Bazon, Dragoș Moldoveanu, București, Editura Rost, 2015, p. 24.

2 Robert Maranto et al., *The Politically Correct University – Probleme, Scop, Reforme*, Washington D.C., AEI Press, 2009, p. 3.

I.1. Corectitudinea politică – scurt istoric

Pentru oamenii care au trăit în spatele cortinei de fier, care au experimentat ce înseamnă viața sub comunism, corectitudinea politică seamănă izbitor de mult cu ideologia regimului comunist. Modul în care este aplicată în universitățile americane amintește de practici folosite de partidul comunist conducător. Nu este o coincidență. Ideologia care stă în spatele acestui concept, de corectitudine politică, își are rădăcinile în doctrina marxism-leninismului.

Începuturile noii ideologii, care mai este numită și marxism cultural sau neomarxism, sunt legate de Școala de la Frankfurt, inițial numită Institutul de Studii Sociale, care a fost înființat în Germania, în 1923, în asociere cu Universitatea din Frankfurt, de către un grup de marxiști. Antonio Gramsci, unul dintre fondatorii Partidului Comunist din Italia și Georg Lukács, participant la revoluția bolșevică din Ungaria (1919), condusă de comunistul maghiar Béla Kun, sunt unii dintre cei mai importanți membrii ai grupului, recunoscuți ca teoreticieni de frunte ai marxismului. În urma eșecului revoluției bolșevice din Ungaria și Germania, aceștia realizează că trebuie să conceapă o nouă strategie de implementare a ideologiei marxiste. Fără să pună la îndoială corectitudinea acesteia, ei consideră că proletariatul este de vină pentru că nu a preluat puterea, așa cum prevăzuse Marx. Noua categorie socială care avea să intre în atenția ideologilor marxiști era acum tineretul iar lupta ideologică va fi mutată din planul economic în planul cultural. La bază, este aceeași viziune, de creare a unei noi societăți, egalitariste, lipsită de clase sociale, cu oameni noi, care împărtășesc aceleași idei și au același mod de gândire.

Instalarea național-socialismului din Germania, în 1933, determină fondatorii Școlii de la Frankfurt să părăsească țara și astfel ajung, în final, în Statele Unite. Noua ideologie, corectitudinea politică, se forjează în această perioadă și este diseminată printre studenții colegiilor americane. Primul lucru care trebuia schimbat era limbajul. Fosta luptă de clasă pentru apărarea drepturilor muncitorilor și țăranilor și împotriva exploatării acestora de către burghezie devine acum lupta împotriva discriminării și pentru apărarea drepturilor minorităților, acele categorii sociale defavorizate de majoritatea WASP³: negrii și alte minorități etnice, femeile, homosexualii, cei cu dizabilități.

3 WASP: White Anglo-Saxon Protestant (engl.) – cetățeni americani, de culoare albă, din clasa mijlocie, descendenți ai primilor colonizatori ai Americii.

„Așadar, corifeii neomarxismului cultural își încep noul proiect revoluționar cu ofensiva pentru modificarea limbajului. Limbajul vechi, creștin este, în opinia lor, saturat de fantasmе discriminatorii, intoleranță și bigotism. Trebuie schimbat. Schimbând limbajul, schimbăm gândirea și, mai apoi, viețile oamenilor.”⁴

Gândirea elevilor și studenților americani începe să fie formatată de neomarxism. Noile terminologii („afro-american” în loc „de negru”, „operator ecologic” în loc de măturător, „individ cu vedere afectată” în loc de „orb”, „lucrătoare sexuală” în loc de „prostituată” etc.), unele de-a dreptul hilare („omul dezavantajat ca înălțime” în loc de „pitic”, „funcționar pentru control bovin” în loc de „cowboy”, „regresie foliculară” în loc de „chel”, „cu carențe de melanină” în loc de „om alb” etc.), își au originea în revoluția marxismului cultural.⁵ Toate aceste eufemisme au fost justificate ca fiind necesare pentru a preîntâmpina posibilele discriminări sau jigniri (unele reale, altele închipuite) cu privire la deosebirile de rasă, gen, orientare sexuală, religie, stare socială, opinii politice etc.⁶

Ceea ce însă distruge puternic, din interior, învățământul american este eliminarea oricăror repere culturale, religioase și de educație care au construit civilizația occidentală. Alții trebuie să aibă permanent un sentiment al culpabilității datorită faptului că, din perspectiva corectitudinii politice, această civilizație s-a construit cu prețul colonialismului, al exploatării altor rase, al sclavagismului, al patriarhatului. Religia omului alb, creștinismul, intolerant și bigot, este unul dintre factorii principali responsabili. Este nevoie de o nouă perspectivă asupra vieții, de valori noi care să ducă la formarea unei societăți noi. Două dintre aceste valori, considerate discriminatorii și „vechi”, care trebuie să dispară, sunt elitismul și meritocrația. Ele trebuie înlocuite de egalitate (în rezultate academice, nu ca acces nediscriminatoriu la învățământ) și discriminare pozitivă.

„În esență, problema creată de corectitudinea politică este aceea că se minimalizează competiția reală. La limită, discriminarea pozitivă ia locul meritocrației și manipularea seamănă cu Fenomenul Pitești, o combinație de frică și rușine care îi face pe mulți să se conformeze.

4 Nicu Gavriluță, *Noile religii seculare – Corectitudinea politică, tehnologiile viitorului și transumanismul*, Iași, Editura Polirom, 2018, p. 96.

5 *Ibidem* 4, pp.94-99.

6 A se vedea Emanuel Adrian Sârbu, *Discriminare și violență pe criterii de gen și migrație. Raport de cercetare*, București, MMPD, 2020, pp. 19-23; de asemenea, Mădălina Claudia Panescu & Emanuel Adrian Sârbu, *Psychosocial Factors and Bullying Victimization*, Revista de Asistență Socială, Issue 1/ 2019, București, pp. 95-102.

Este vorba de infuzia consistentă de vină istorică a Occidentului, livrată academic noilor generații și combinată cu un soi de frică socială care-i inhibă pe mulți intelectuali umaniști să protesteze. Inhibarea intelectualilor este (și) o consecință a decăderii universităților occidentale și, în mod special, a celor americane.”⁷

Cum arată o universitate care se conformează corectitudinii politice? Imaginile care ne parvin din sălile de curs și din campusurile studențești americane par uneori desprinse din film. Chiar și filmele ajung să se conformeze noii ideologii pentru că au mai multe șanse la premiile Oscar. Excelența artistică a filmului, care ar trebui să fie criteriul de departajare, este obnubilată de subiectul abordat, dacă acesta urmează linia ideologică. La fel se întâmplă și cu excelența academică în universitățile americane.

I.2. Corectitudinea politică – o imagine actuală a colegiilor și universităților americane

Iată câteva crâmpeie ale realității din universitățile americane, așa cum ni le descrie D.A. Carson în eseuul său „Mărturia creștină într-un veac al pluralismului”:

„În numele deschiderii și al pluralismului sunt comise uneori numeroase acte de o uimitoare intoleranță. Barbara Bush a resimțit presiunea aceasta când a fost invitată să vorbească la Wellesley College. Un număr considerabil de studenți s-au opus invitării ei fiindcă alesese să trăiască și să lucreze ca soție și mamă în loc să urmărească o carieră în afara căminului, mai acceptabilă orientării moderne. La Universitatea din Connecticut, un student poate fi exmatriculat dacă râde ironic (nepotrivit). La Universitatea Stanford nenumărați studenți au scandat „Jos cultura apuseană!” La Universitatea Duke, un student a dat dovadă de corectitudine politică atunci când a proclamat în timpul orei de curs: „Eu nu m-aș atinge de Milton. Știu de ce era în stare tipul acela – a fost sexist până-n măduva oaselor.” Mă întreb dacă același student ar refuza să-i studieze pe John F. Kennedy și Martin Luther King jr. pe motiv că au fost imorali din punct de vedere sexual. Mai multe asociații de acreditare s-au arătat recent mai interesate de promovarea dogmatismelor corectitudinii politice decât de păstrarea integrității academice.”⁸

7 Nicu Gavriluță, *Noile religii seculare – Corectitudinea politică, tehnologiile viitorului și transumanismul*, Iași, Editura Polirom, 2018, p. 79.

8 D.A. Carson, „Mărturia creștină într-un veac al pluralismului”, în *Dumnezeu și cultura*, editori: D.A. Carson și D. Woodbridge, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2006, p. 50.

În multe campusuri universitare americane, ne spune T. Kenneth Cribb jr., domnește o atmosferă de teamă și incertitudine, atât printre studenți cât și printre cadrele didactice. În demersurile lor academice de predare sau învățare, ei trebuie să își aleagă cu grijă cuvintele, atitudinile și valorile ca să nu ofenseze pe „Marii Inchizitori ai Corectitudinii Politice.” De exemplu, „într-un chestionar elaborat în cadrul Universității din Massachusetts, profesorii trebuie să declare ce „contribuții la multiculturalism” au adus. Chestionarul e folosit apoi în luarea deciziilor privind durata contractelor de muncă și promovarea.”⁹

O imagine similară, privind mediul academic din Statele Unite, apare din relatările regizorului Andrei Șerban, în diversele interviuri acordate în mass-media românească. Plecat din România în Statele Unite, de aproximativ 50 de ani, deci încă de pe vremea comunismului, binecunoscutul regizor vorbește în cunoștință de cauză, din experiența vieții trăite acolo. În toată această perioadă, din 1970 până în prezent, el constată că America s-a schimbat, devenind dintr-o țară deschisă și prietenoasă cu toți locuitorii ei, în care fiecare om părea că are șansa de a-și împlini visul, într-una foarte polarizată, segregată pe criterii de rasă, gen sau orientare sexuală.¹⁰

Un regizor talentat de teatru, care se bucură de succes, Andrei Șerban a fost implicat nu numai în lumea culturală americană ci și în mediul academic, fiind profesor în mai multe universități americane de top. În opinia acestuia, starea de lucruri din mediul academic american este una tot mai îngrijorătoare, în care excelența academică este mai puțin importantă decât corectitudinea politică iar libertatea de expresie este sancționată dur dacă nu se conformează curentelor ideologice predominante în majoritatea universităților americane elitiste. Crescut în România comunistă, fiind familiarizat cu mecanismele de control ale societății, folosite de comuniști, Andrei Șerban afirmă că o cenzură mai greu detectabilă decât cea comunistă s-a instalat în învățământul superior din Statele Unite. Numele ei este corectitudinea politică.

9 William S. Lind et al., *Corectitudinea politică – „Religia” Marxistă a Noii Ordini Mondiale*, trad. Andrei Dîrlău, Irina Bazon, Dragoș Moldoveanu, București, Editura Rost, 2015, pp. 44-45.

10 Matei Vișniec, *Andrei Șerban, regizor: Eu simt un aer de nebuloasă finală a lumii pe care o știam*, rfi România, <https://www.rfi.ro/special-paris-130180-andrei-serban-regizor-eu-simt-un-aer-de-nebuloasa-finala-lumii-pe-care-o-stiam>, accesat la 23 ianuarie 2023.

„Campusurile universitare erau o arenă liberă când am ajuns în America, o arenă cu adevărat democratică de discuție, care încuraja duelul de opinii critice, se combăteau perspective diverse, opuse chiar. Astăzi dominant e disprețul față de oricine nu aderă la linia „corectă”. Pentru tinerii veniți să studieze e o atmosferă care creează confuzie totală. Ce modele sunt de urmat? În loc să vină la școală să învețe carte, sunt îndrumați să protesteze. E o situație cu totul nouă, care nu știu unde va duce.”¹¹

Într-un astfel de climat academic, singura șansă de „supraviețuire” pe care o mai are un student sau un profesor care împărtășește valori culturale și morale personale diferite de cele promovate de ideologia universității este să și le reprime. Altfel, riscă depersonalizarea sau excluderea. „Ești anulat. Ești exclus. Ești pus la zid și umilit prin rețelele sociale care au puterea să distrugă oricând pe oricine. Ești scos din societate dacă nu ești de acord cu ideile comitetelor neo-bolșevice formate în universități.”¹²

II. Studiu de caz

Regizorul Andrei Șerban a șocat mass-media românească prin dezvăluirea realităților trăite în sistemul de învățământ american. Invitat la emisiunea „Profesiunii” de la TVR, a realizatoarei Eugenia Vodă, a povestit, printre altele, momentul deciziei sale de a demisiona de la catedră și ce motive l-au determinat să o facă. Ușor șocată, realizatoarea l-a întrebat dacă nu cumva este o glumă ceea ce relatează. Invitatul a asigurat-o că nu este nicio glumă ci așa arată corectitudinea politică din mediul academic american.

II.1. Cazul regizorului Andrei Șerban

După 27 de ani de activitate profesorală ca director al Școlii de teatru din Universitatea Columbia, Statele Unite ale Americii, regizorul român Andrei Șerban a decis să își dea demisia. Deși avea o poziție solidă în universitate, ca *tenured professor*¹³, renunță la toate avantajele pe care aceas-

11 *Ibidem*.

12 Matei Vișniec, *Andrei Șerban, regizor: Eu simt un aer de nebuloasă finală a lumii pe care o știam*, rfi România, <https://www.rfi.ro/special-paris-130180-andrei-serban-regizor-eu-simt-un-aer-de-nebuloasa-finala-lumii-pe-care-o-stiam>, accesat la 23 ianuarie 2023.

13 Profesor titular, care beneficiază de angajare pe perioadă nelimitată și de siguranță financiară din partea universității angajatoare. (trad. din engleză).

ta le aducea, la cariera sa de profesor, atunci când realizează că „libertatea de expresie a profesorului și a artistului este îngrădită.”¹⁴

Din informațiile colectate din diverse interviuri acordate de Andrei Șerban mass-mediei românești (ziare, radio, televiziune) se disting două momente hotărâtoare care au dus la această decizie. Primul dintre ele a fost când s-a pus problema angajării unui nou profesor la Școala de teatru a universității. Comisia de angajare, condusă de regizorul român, a fost instruită de către decana Facultății de Arte să aleagă cu precădere o femeie de culoare, dacă se poate și gay. Se considera că sunt prea mulți profesori bărbați, albi, heterosexuali, angajați ai Școlii de Teatru. În cel mai rău caz, putea fi și un bărbat dar neapărat de culoare sau portorican. În niciun caz nu putea fi un bărbat alb, familist sau cu copii. Chiar dacă o astfel de persoană s-ar fi calificat cu brio pentru postul respectiv, indicațiile au fost ferme ca să nu fie angajată. Așa s-a și întâmplat, după cum relatează Andrei Șerban: „s-a adevărit că cineva care era foarte, foarte bun, nu a fost luat și a fost luat altcineva, care era o persoană gay, de culoare.”¹⁵

Al doilea moment care a contribuit la decizia de a demisiona din poziția sa de profesor la Universitatea Columbia a fost legat de decizia unui candidat, transsexual, de a interpreta monologul Julietei pentru proba de admitere la Școala de Teatru, din cadrul Facultății de Arte a Universității Columbia. Atât pentru candidat cât și pentru ceilalți membri ai comisiei de admitere nu părea să fie o problemă ca rolul Julietei, o adolescentă de 14 ani, întruchiparea inocenței, să fie interpretat de un bărbat care devenise femeie, după ce trecuse printr-o operație de schimbare a sexului. Însă în viziunea artistică a regizorului Andrei Șerban, candidatul respectiv nu era credibil în acest rol. Blamat de restul membrilor comisiei și întrebat de ce această persoană nu poate juca rolul cunoscutului personaj shakespeareian, el s-a justificat: „Nu pot să cred că el poate fi Julieta, nu pot să cred că dacă el vine student la Columbia, eu voi putea să lucrez cu acest băiat, care a devenit fată, trei ani de zile ca Julieta, nu pot, eu sunt necinstit față de mine însumi dacă fac asta.”¹⁶

14 Adrian Mihai, *Cazul regizorului Andrei Șerban*, <https://adimacke.wordpress.com/2020/09/09/cazul-regizorului-andrei-serban/>, accesat la 25 ianuarie 2023.

15 *Ibidem*.

16 Răzvan Tupa, *Regizorul Andrei Șerban despre despărțirea de Columbia University*, <https://www.mediafax.ro/life-inedit/regizorul-andrei-serban-despre-despartirea-de-columbia-university-nu-voi-raspunde-celor-care-imi-intorc-pe-dos-cuvintele-distorsionandu-le-18550735>, accesat la 23 ianuarie 2023.

II.2. Aspecte ale eticii și integrității academice în cazul Andrei Șerban

Privind cazul demisiei binecunoscutului regizor putem conchide că motivele care au condus la decizia respectivă provin, într-o măsură importantă, din zona eticii și integrității academice. Orice dezacord cu adepții acestei corectitudini politice duse la absurd este interpretat strict în această cheie: rasism, sexism sau homofobie. Cu siguranță, astfel de atitudini sunt condamnabile și trebuie sancționate, dar pentru suporterii acestei ideologii dezbateră pare că este un subiect închis. Nu putem să nu sesizăm ironia acestei situații: iată, în mediul academic, există subiecte care nu pot fi dezbătute! Este greu de înțeles de ce pare că regizorul Andrei Șerban a renunțat, aparent fără luptă, la o poziție avantajoasă, sigură și la ceva care iubea să facă: să învețe studenții! Decizia radicală pe care a luat-o nu poate fi înțeleasă decât ca singura ieșire posibilă dintr-o tensiune creată, pe de o parte, de valorile sale personale culturale, etice și profesionale și, pe de cealaltă parte, conștientizarea faptului că orice dialog, dezbateră sau posibilitate de comunicare cu oponenții este imposibilă. Valori și principii etice academice precum libertatea academică, competența, integritatea morală, corectitudinea și onestitatea intelectuală, colegialitatea, loialitatea, responsabilitatea, transparența, respectul și toleranța, toate acestea trebuia să le încalce, „să închidă ochii” și să meargă mai departe. Andrei Șerban a vrut să rămână un om integru și, totodată, să-și păstreze integritatea academică. Iată cum explică el motivele pentru care, din punct de vedere etic și al integrității academice, nu a putut fi de acord cu decizia pe care conducerea Universității Columbia a impus-o comisiei de angajare, ca noul profesor să fie preferențabil femeie, de culoare, gay:

„Dar aici suntem într-o școală și aici discutăm despre evaluarea profesională a unui subiect cum este teatrul. Deci, dacă creștem un actor care să învețe ceva în școală după ce plătește suma imensă de 60.000 de dolari pe an doar ca să vină la noi, el trebuie să învețe cu cei mai bine pregătiți profesori. Dacă se întâmplă ca între candidații care vor veni cel mai bun să aibă nenorocul să fie alb și heterosexual, ce facem? Răspunsul a fost: nu-l luați!”¹⁷

17 Brândușa Armanca, *Regizorul Andrei Șerban: Trăim un curent absurd. Radicalismul de stângă e atât de crud, de dement, de simplist*, Europa Liberă România, <https://romania.europalibera.org/a/interviu-andrei-serban/32190115.html>, accesat la 23 ianuarie 2023.

O astfel de politică de angajare a profesorilor, prioritar pe criterii rasiale, de gen sau de orientare sexuală, în defavoarea calității profesionale, este o încălcare flagrantă a eticii și integrității academice. Nu este vorba doar de o nedreptățire a unui profesor mai calificat din punct de vedere profesional pentru postul respectiv ci și despre înșelarea așteptărilor multor studenți care plătesc, nu puțini bani, pentru a beneficia de studii de o calitate cât mai înaltă și care primesc în schimb o pregătire academică sub nivelul posibilităților reale. Pe termen lung, o asemenea politică nu poate conduce decât la absolvenți mai slab pregătiți care vor avea un nivel mai scăzut al prestației lor în societate.

III. Etică și integritate academică – aspecte generale

Ca ramură a filosofiei, etica are în atenție problemele de natură practică și teoretică a lumii morale și poate fi înțeleasă ca un proces de reflecție asupra a ceea ce reprezintă valorile, normele și principiile morale în viața omului și a societății. Omul, ca ființă morală, în interacțiunea cu celelalte ființe umane, are nevoie de norme morale care să reglementeze relațiile astfel apărute. Astfel, când vorbim de moralitate, atribut intrinsec al omului, avem în vedere atât exigențe de natură socială, cât și de natură individuală.¹⁸

Conceptul de integritate academică are în vedere și definește valorile, comportamentul și conduita membrilor comunității academice, respectiv, profesori, studenți și personalul administrativ. Numim un om că este integru moral atunci când acționează în conformitate cu valorile sale etice. În mod asemănător, putem înțelege integritatea academică a unui profesor sau a unui student ca o conformare la valorile și principiile etice ale instituției academice din care face parte, exprimată prin comportamentul său și prin toate aspectele practice ale activității sale academice.

III.1. Noțiuni de etică și integritate academică

Etica și integritatea în mediul academic pot fi imaginate ca cei doi stâlpi de sprijin ai axiologiei, definită ca știință a valorilor. Complementare și interdisciplinare, ele sunt capabile să elaboreze principii, să nominalizeze

18 Livia Durac, *Support de curs la disciplina Etică și integritate academică 2021-2022*, p.6. <http://www.upa.ro/wp-content/uploads/2022/03/Etica-si-integritate-academica.pdf>, accesat la 29 ianuarie 2023.

valori și norme de comportament atât pentru profesori cât și pentru studenți.¹⁹

După cum menționează manualul de Etică și Integritate Academică al Universității din București, printre conceptele centrale ale eticii academice găsim autonomia, responsabilitatea și libertatea, atât pentru organizațiile academice, cât și pentru membrii lor individuali.²⁰ Integritatea academică presupune respectarea de către studenți, profesori și personalul administrativ al instituției de învățământ, a unui set de valori și principii etice cum ar fi: libertate academică, competență, integritatea morală, corectitudine intelectuală și onestitate, colegialitate, loialitate, responsabilitate, transparență, respect și toleranță.

În prima ediție a documentului „Valori fundamentale ale integrității academice”, elaborat de Centrul Internațional pentru Integritate Academică din Statele Unite (ICAI), se evidențiază cinci astfel de valori: onestitate, încredere, imparțialitate, respect și responsabilitate. În edițiile ulterioare ale documentului, autorii au adăugat o a șasea valoare, respectiv curajul.²¹ Din experiența studierii problemelor de integritate academică, ei au constatat că este indispensabil curajul pentru a putea pune în aplicare valorile fundamentale menționate, mai ales în fața presiunilor de a face compromis.

ICAI, fondat în 1992 de profesorul Donald McCabe de la Universitatea Rutgers, este astăzi un consorțiu cu aproximativ 250 de colegii și universități din America și alte 19 țări din 6 continente. Preocuparea sa centrală este să promoveze și să protejeze etica și integritatea academică în instituțiile de învățământ superior, să încurajeze discuții pe astfel de teme în campusurile studențești și să elaboreze noi tehnici și strategii menite să-i învețe și să-i încurajare pe profesori și studenți să ia decizii etice.

Prima ediție a documentului „Valori fundamentale ale integrității academice”, apărută în 1999, sublinia faptul că ridicarea nivelului de inte-

19 Mihai Himcinschi, „Ethics and Academic Integrity – Conceptual Aspects”, *Scientia Moralitas International Journal of Multidisciplinary Research*, vol.6, nr. 2, 2021. <https://www.academia.edu/79766234?auto=download&campaign=claiming-recommended-papers-download-button>, accesat la 22 ianuarie 2023.

20 Emanuel Socaciu, Constantin Vica, Emilian Mihailov, Toni Gibea, Valentin Mureșan, Mihaela Constantinescu, *Etică și integritate academică*, București, Editura Universității din București, 2018, p. 22.

21 International Center for Academic Integrity, *Fundamental Values*, <https://academicintegrity.org/about/values>, accesat la 24 ianuarie 2023.

gritate academică a studenților ar trebui să fie una dintre prioritățile de bază ale colegiilor și universităților americane.²²

III.2. Importanța eticii și integrității academice

De ce ne-am pune însă problema eticii și integrității într-o instituție de învățământ al cărei rol principal este acela de a preda studenților cunoștințe generale și specializate, de a forma specialiști în diverse domenii de activitate, de a efectua activități de cercetare? S-a constatat că omul, o ființă morală prin definiție, este influențat în mare măsură de mediul sau anturajul în care activează. Mediul academic modern a realizat faptul că nu e suficient să producă doar specialiști și cercetători ci aceștia trebuie să fie și niște oameni morali, de caracter. Astfel a apărut conceptul de „universitate morală”, noțiune care descrie inițiativele și deciziile luate de către universitățile moderne în vederea creării unui climat favorabil eticii și integrității.²³

Pentru multe universități, obiectivul creării unui astfel de mediu moral organizațional a devenit unul principal, unele dintre ele incluzându-l în „declarația de misiune”. De exemplu, pe lângă scopul didactic și cel de cercetare, Universitatea Michigan din Statele Unite a adăugat în declarația de misiune și obiectivul „creării unei universități responsabile și morale”.²⁴ În lumina celor subliniate mai sus, este oarecum evident sau ușor de dedus faptul că nu ne putem aștepta la o stare de neutralitate morală în lipsa creării unui astfel de context. Ignorarea sau lipsa de preocupare pentru realizarea unui astfel de context moral organizațional, care să promoveze principii ale eticii și integrității academice cât și practici de implementare ale acestora, înseamnă automat un mediu moral academic caracterizat de ambiguitate, confuzie, nesiguranță sau poate chiar un mediu imoral. Problemele etice întâmpinate de membrii comunității academice vor fi rezolvate atunci în funcție de principiile morale individuale, spontan, fără niște repere centrale, comune tuturor.

22 The Fundamentals Values of Academic Integrity, https://www.chapman.edu/academics/academic-integrity/_files/the-fundamental-values-of-academic-integrity.pdf, accesat la 24 ianuarie 2023.

23 Emanuel Socaciu, Constantin Vica, Emilian Mihailov, Toni Gibea, Valentin Mușan, Mihaela Constantinescu, *etică și integritate academică*, București, Editura Universității din București, 2018, pp. 43-45.

24 *Ibidem*, p. 43.

„Departe de a fi neutru sau pasiv, contextul sau mediul universitar joacă un rol activ în procesul de luare a deciziilor etice, prin aceea că poate constrânge sau, după caz, stimula membrii universității să acționeze moral ori imoral. Acest lucru poate fi exprimat fie explicit – prin intermediul politicilor și procedurilor în vigoare (formal, la nivelul structurii universității), fie implicit – prin atitudini, tradiții perpetuate, valori asumate (informal, la nivelul culturii organizaționale dintr-o universitate).”²⁵

Rolul activ pe care îl poate juca mediul academic în a constrânge membrii comunității academice să ia decizii morale sau imorale este demonstrat de studiul nostru de caz. Când Andrei Șerban a considerat că politica de angajare, respectiv de admitere a Universității Columbia este deficitară din punct de vedere al eticii și integrității academice și că nu există posibilitatea îmbunătățirii ei, a acționat moral, demisionând. Desigur că o astfel de decizie necesită curaj, putere interioară și integritate. O decizie greu de luat pentru mulți profesori aflați în situații asemănătoare și, cu atât mai mult, pentru studenții care ajung să constate că mediul academic al universității la care învață impune valori, tradiții și atitudini care contravin celor personale, fără a lăsa loc pentru dezbateri. În mare măsură, acest aspect conferă forță corectitudinii politice, faptul că ideile și valorile pe care le promovează și pentru care susține că luptă (toleranță, diversitate, multiculturalism, egalitate, combaterea rasismului etc.) sună bine și atunci când i te opui, pare implicit că te opui acestor idei și valori dezirabile. Această ideologie care a cuprins mai ales universitățile de top americane nu acceptă dezbateri, ci doar impune. Este exact ca în anecdota despre ajutorarea unei persoane în vârstă să traverseze strada, indiferent dacă vrea sau nu, are nevoie sau nu. Este o intoleranță mascată în spatele unui discurs care propovăduiește toleranța.

IV. Valori ale eticii și integrității academice încălcate de corectitudinea politică

Studiul nostru de caz atrage atenția asupra faptului că ideologia numită corectitudine politică, în numele valorilor pe care le promovează, încalcă principiile și valori ale eticii și integrității academice. Însă, adevărata

25 *Ibidem*, pp. 44-45.

problemă este intoleranța absolută față de alte valori, în afara celor proprii, exprimată prin refuzul unui dialog al ideilor.

Astfel, una dintre primele valori încălcate este libertatea academică. *Magna Charta Universitatum* este o declarație comună a universităților, semnată până în prezent de 960 de universități, din 94 de țări. Dintre cele patru „principii fundamentale” prevăzute de cartă, un document fundamental pentru ethos-ul academic contemporan, două au legătură cu noțiunea de libertate academică.²⁶ Subliniem astfel importanța libertății academice, atât în sensul autonomiei instituției academice și cât și în sensul libertății la nivel individual a membrilor comunității academice. „Dacă universitățile au ca primă misiune aceea de a produce și de a transmite cunoaștere, atunci căutarea neîngrădită a adevărului trebuie să stea la baza funcționării lor.”²⁷

Corectitudinea politică devalorizează competența profesională academică prin faptul că în evaluarea unui profesor, se ține cont în primul rând de aspecte care privesc rasa, genul, sau orientarea sexuală a acestuia. Andrei Șerban relatează că la prezentarea demisiei sale, decana Facultății de Artă a Universității Columbia a fost fericită că astfel s-a mai eliberat un post, ocupat până acum de un profesor alb, bărbat heterosexual.²⁸ Este evidentă interpretarea unei astfel de afirmații: postul eliberat de Andrei Șerban era acum liber pentru o femeie de culoare, gay.

O astfel de politică a angajării, preferențială, încalcă nu numai libertatea academică ci și și altă valoare a eticii și integrității academice, respectiv imparțialitatea. Cazul profesorului Joshua Katz, de la prestigioasa universitate Princeton (membră în Ivy League, la fel ca și Universitatea Columbia) este ilustrativ. Profesor titular (tenured professor) și unul dintre cei mai buni clasiști americani, a fost concediat de către conducerea universității în 2022. Motivul oficial invocat a fost o abatere disciplinară a acestuia, petrecută mai mulți ani în urmă, când a avut o relație consensuală cu una dintre studentele sale, abatere sancționată cu un an de suspendare din activitatea profesorală, fără plată. O nouă anchetă internă a fost deschisă în 2021 pentru reinvestigarea aceleiași situații. Conducerea renumitei univer-

26 Emanuel Socaciu et al., *Etică și integritate academică*, București, Editura Universității din București, 2018, p. 84.

27 *Ibidem*.

28 Profesioniștii cu regizorul Andrei Șerban, TVR, <https://www.youtube.com/watch?v=ZkExNbsj7lg>,

accesat la 25 ianuarie 2023.

sități americane și-a justificat decizia de a-l concedia pe profesorul Katz, acuzând lipsa de onestitate și de cooperare totală a acestuia pe durata primei investigații, efectuate cu mulți ani în urmă.²⁹

Însă o parte a profesorilor și studenților de la Princeton, suporterii ai profesorului Joshua Katz, susține că motivul real al concedierii este altul. Într-un articol publicat în 2020, într-un jurnal online al universității, Katz a criticat propunerile elaborate de către conducerea universității în vederea „echilibrării disparităților rasiale între angajații școlii”. Printre altele, se prevedeau unele avantaje pentru profesorii de culoare din universitate (un salariu pe perioada vacanței de vară și timp sabatic suplimentar). Propunerile veneau în contextul apariției mișcării „Black lives matter” și, în viziunea conducerii liberale a universității, erau necesare pentru a contracara „moștenirea culturală rasistă a universității”.³⁰

Joshua Katz argumenta în articolul său că nu este corect ca singura motivație de a oferi avantaje doar unora dintre profesori să fie „pigmentul pielii”.³¹ Faptul că în urma publicării articolului, conducerea universității re-deschide ancheta pentru o abatere față de care profesorul Katz se achitase deja și ia acum decizia de a-l concedia, ridică mari suspiciuni cu privire la imparțialitatea forului conducător al universității Princeton. Dincolo de o posibilă încălcare a primului amendament din Constituția Statelor Unite, respectiv libertatea cuvântului, cazul prezentat ne arată cât de perfidă este corectitudinea politică: ea nu vede discriminarea decât într-un sens, doar în cazul persoanelor de culoare, sau gay. „Persoanele cu deficit de melanină” sau heterosexuali nu beneficiază de același tratament.

Din simpla analiză a celor două situații prezentate (Andrei Șerban și Joshua Katz) putem identifica în comportamentul conducerii Universității Columbia cât și a Princeton reflexe ale corectitudinii politice care se traduc prin lipsa onestității, a corectitudinii intelectuale, a colegialității, a transparenței, a responsabilității, a respectului și a toleranței. Toate acestea sunt valori ale eticii și integrității academice. Mai pe scurt, putem identifica o lipsă a integrității morale.

29 Anemona Hartocollis, Princeton Fires Tenure Professor in Campus Controversy, The New York Times, 23 mai 2022, <https://www.nytimes.com/2022/05/23/us/princeton-fires-joshua-katz.html>, accesat la 25 ianuarie 2023.

30 Lorraine Taylor, Timothy Nerozzi, Princeton moves to fire tenured professor who criticized school's woke politics: report, Fox News, <https://www.foxnews.com/us/princeton-fire-professor-woke-politics>, accesat la 26 ianuarie 2023.

31 *Ibidem*.

Concluzii

Prin ordinul nr. 3131/30.01.2018, Ministerul Învățământului a decretat obligativitatea studierii cursului de Etică și Integritate Academică la nivelul de master și doctorat. Universitatea din București implementase deja cu un an mai devreme această disciplină. Am argumentat la punctul III.2. importanța promovării și implementării eticii și integrității academice astfel că vedem în decizia luată speranță pentru îmbunătățirea învățământului superior românesc, zguduit periodic de câte un scandal de plagiat la nivel înalt. Crearea unui mediu academic bazat pe valorile și principiile eticii și integrității academice va îmbunătăți nu numai învățământul dar și societatea. Unul dintre participanții la conferința ICAI, din 2008, Youngsup Kim, spunea: „Integritatea academică este un mod de a schimba lumea. Schimbă mai întâi universitatea și apoi lumea.”³²

Privind însă la situația pe care o traversează mediul academic american, credem că putem învăța că, alături de promovare și implementare, e bine poate să identificăm și mecanisme de apărare a eticii și integrității academice, împotriva ideologiilor de orice fel. Putem învăța din lecția universităților americane care sunt valorile fundamentale care trebuie apărute.

„Cei doi piloni care au susținut în mod tradițional artele liberale sînt libertatea universitară și libertatea de exprimare. Fără libertatea de a căuta adevărul și cea de a scrie și de a vorbi liber, erudiția autentică este imposibilă. Însă suprimarea acestor două libertăți fundamentale a devenit o rutină, prin impunerea unor coduri de exprimare, a cursurilor de „sensibilitate” și a unui climat general de frică și de intimidare în campus. Cele mai tragice victime ale acestei epoci a corectitudinii politice sînt studenții. Din ce în ce mai mult, o educație universitară astăzi pare să presupună învățarea pe de rost de opinii politice. În ultimă instanță, corectitudinea politică înlocuiește obiceiul tradițional al gândirii critice cu sentimentul infatuat al îndreptăririi de sine.”³³

32 The Fundamentals Values of Academic Integrity, https://www.chapman.edu/academics/academic-integrity/_files/the-fundamental-values-of-academic-integrity.pdf, accesat la 24 ianuarie 2023.

33 William S. Lind et al., *Corectitudinea politică – „Religia” Marxistă a Noii Ordini Mondiale*, traduc. Andrei Dîrlău, Irina Bazon, Dragoș Moldoveanu, București, Editura Rost, 2015, p. 49.

Libertatea universitară³⁴ și libertatea de exprimare³⁵ sunt principalele valori³⁶ care trebuie apărate, mai ales acum când corectitudinea politică a traversat deja oceanul și își face simțită prezența și în Europa.

Bibliografie:

- ARMANCA, Brândușa, *Regizorul Andrei Șerban: Trăim un curent absurd. Radicalismul de stânga e atât de crud, de dement, de simplist*, Europa Liberă România, <https://romania.europalibera.org/a/interviu-andrei-serban/32190115.html>
- CARSON, D.A., „Mărturia creștină într-un veac al pluralismului”, în *Dumnezeu și cultura*, editori: D.A. Carson și Woodbridge D., Oradea, Editura Cartea Creștină, 2006.
- DURAC, Livia, *Suport de curs la disciplina Etică și integritate academică 2021-2022*, <http://www.upa.ro/wp-content/uploads/2022/03/Etica-si-integritate-academica.pdf>
- GAVRILUȚĂ, Nicu, *Noile religii seculare – Corectitudinea politică, tehnologiile viitorului și transumanismul*, Iași, Editura Polirom, 2018.
- HARTOCOLLIS, Anemona, *Princeton Fires Tenure Professor in Campus Controversy*, The New York Times, 23 mai 2022, <https://www.nytimes.com/2022/05/23/us/princeton-fires-joshua-katz.html>
- HIMCINSCHI, Mihai, „Ethics and Academic Integrity – Conceptual Aspects”, *Scientia Moralitas International Journal of Multidisciplinary Research*, vol.6, nr. 2, 2021.
- LIND, William S. et al., *Corectitudinea politică – „Religia” Marxistă a Noii Ordini Mondiale*, traduc. Andrei Dîrlău, Irina Bazon, Dragoș Moldoveanu, București, Editura Rost, 2015.
- MARANTO, Robert et al., *The Politically Correct University – Probleme, Scop, Reforme*, Washington D.C., AEI Press, 2009.

34 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, Princeton, NJ, United States of America, 2021, pp. 87-92.

35 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Risoprint Publishing, 2019, pp. 201-205.

36 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Plea for Human Dignity”, *Scientia Moralitas. Human Dignity – A Contemporary Perspectives*, The Scientia Moralitas Research Institute, Beltsville, MD, United States of America, 2016, 1, pp. 29-43.

- MIHAI, Adrian, *Cazul regizorului Andrei Șerban*, <https://adimacke.wordpress.com/2020/09/09/cazul-regizorului-andrei-serban/>
- PANESCU, Mădălina Claudia & SÂRBU, Emanuel Adrian, „Psychosocial Factors and Bullying Victimization”, *Revista de Asistență Socială*, nr. 1/2019, București, pp. 95-102.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Plea for Human Dignity”, *Scientia Moralitas. Human Dignity – A Contemporary Perspectives*, The Scientia Moralitas Research Institute, Beltsville, MD, United States of America, 2016, 1, pp. 29-43.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Risoprint Publishing, 2019.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, Princeton, NJ, United States of America, 2021, pp. 87-92.
- SÂRBU, Emanuel Adrian, *Discriminare și violență pe criterii de gen și migrație. Raport de cercetare*, București, MMPD, 2020, pp. 19-23.
- SOCACIU, Emanuel, VICĂ, Constantin, MIHAILOV, Emilian, GIBEA, Toni, MUREȘAN, Valentin, CONSTANTINESCU, Mihaela, *Etică și integritate academică*, București, Editura Universității din București, 2018.
- TAYLOR, Lorraine, NEROZZI, Timothy, *Princeton moves to fire tenured professor who criticized school's woke politics: report*, Fox News, <https://www.foxnews.com/us/princeton-fire-professor-woke-politics>
- TUPA, Răzvan, *Regizorul Andrei Șerban despre despărțirea de Columbia University*, [mediafax.ro](https://www.mediafax.ro/life-inedit/regizorul-andrei-serban-despre-despartirea-de-columbia-university-nu-voi-raspunde-celor-care-imi-intorc-pe-dos-cuvintele-distorsionandu-le-185507-35), <https://www.mediafax.ro/life-inedit/regizorul-andrei-serban-despre-despartirea-de-columbia-university-nu-voi-raspunde-celor-care-imi-intorc-pe-dos-cuvintele-distorsionandu-le-185507-35>
- VIȘNIEC, Matei, *Andrei Șerban, regizor: Eu simt un aer de nebuloasă finală a lumii pe care o știam*, rfi România, <https://www.rfi.ro/special-paris-130180-andrei-serban-regizor-eu-simt-un-aer-de-nebuloasa-finala-lumii-pe-care-o-stiam>